

Изх. № 26 /12.05.2010 г.

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ
ПО СИГУРНОСТ НА ИНФОРМАЦИЯТА
ГОСПОЖА ЦВЕТА МАРКОВА

СТАНОВИЩЕ

НА

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

Относно: Проект за задължителни указания относно правилното определяне на характера на информацията, придобита в резултат на използване на специални разузнавателни средства

Уважаема госпожо председател, уважаеми комисари,

На 28 април 2010 г. Държавната комисия по сигурност на информацията (ДКСИ) проведе обсъждане по въпроса за необходимостта от издаване на задължителни указания във връзка с класифицирането на информация, попадаща в категориите на раздел II, т.6 и 8 от Списъка приложение към чл.25 от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ). На срещата бе поканен и присъства и представител на *Програма Достъп до Информация*. Беше представен и проект за задължителни указания на ДКСИ. В предоставения ни 14-дневен срок представяме становище по проекта.

Изцяло подкрепяме почина да се издадат задължителни указания по поставения въпрос. Същите са особено необходими във връзка с наблюдаваната практика по над-класифициране на информация, вследствие на която се засягат сериозно две основни права на гражданите – правото на справедлив процес и правото на достъп до обществена информация за съдебни дела от висок обществен интерес. Същевременно смятаме, че в текста на указанията следва да се отчетат по-задълбочено някои съществени въпроси.

1. Общи бележки

1.1. Преди всичко, правилното класифициране на информация, попадаща във визираните категории от Списъка- приложение към чл.25 от ЗЗКИ, е свързано с въпроса за ефективното гарантиране на основни права, предвидени в Конституцията на Република България и Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (Европейска конвенция за правата на човека - ЕКПЧ). Спазването на точния баланс в процеса на класифициране е от значение за съхраняването на следните три конституционнозащитени интереси, от които първите две са права:

- а/ правото на защита в съдебни дела като част от правото на справедлив процес;
- б/ правото на достъп до обществена информация;
- в/ националната сигурност.

1.2. Правото на справедлив процес е предвидено в редица разпоредби от Конституцията и в чл.6 от ЕКПЧ. Според чл.6, ал.1 от ЕКПЧ всеки има право на справедливо и публично гледане на неговото дело от независим и безпристрастен съд. Съгласно ал.3 от същата норма обвиненото в криминално престъпление лице има право на защита. По същия начин, според чл.56 от Конституцията всеки има право на защита на основните му права, според чл.31, ал.4 от Конституцията не се допускат ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието, според чл.30, ал.4 всеки има право на адвокатска защита от момента на задържането му или привличането му като обвиняем, според чл.121, ал.1 се осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес, а според чл.121, ал.3 разглеждането на делата във всички съдилища е публично, освен когато законът предвижда друго.

1.3. Правото на защита, гарантирано с Конституцията, предполага по неотменим начин и право на достъп до всички материали по делото. Правото на публично разглеждане на делата е гаранция за независимото и безпристрастно разглеждане на делото.

1.4. Правото на достъп до обществена информация, гарантирано с чл.41, ал.1 от Конституцията, включва и информация, свързана с разглеждането на съдебни дела. Според Решение № 7 от 4 юни 1996 на Конституционния съд по к.д. № 1/1996 г. правото е принцип, а ограничаването му може да става само като изключение от принципа.

1.5. Според чл.25 от ЗЗКИ информация може да се класифицира като държавна тайна само за защита на националната сигурност, отбраната, външната политика и конституционнозащитения ред. Задължителна е оценката на вредата по следните два компонента: 1/ би ли произтекла вреда от свободния достъп; 2/

ако да, каква е степента на вредата. Интересите на правосъдието не се предвижда да се защитават чрез класифициране като държавна тайна.

1.6. Според Закона за специалните разузнавателни средства (ЗРС) СРС могат да се използват в два основни случая:

- а/ за предотвратяване и разкриване на тежки престъпления по реда на НПК;
- б/ за дейности, свързани със защитата на националната сигурност.

1.7. От изложеното следват следните изводи:

а/ няма основание за класифицирането на данни, получени чрез СРС, които служат за изготвяне на веществени доказателствени средства в наказателния процес. Тези данни са свързани с интересите на правосъдието, а не на националната сигурност, т.е. класифицирането на такива данни попада извън обхвата на предвидените в чл.25 от ЗЗКИ защитени интереси;

б/ данни, получени чрез СРС за целите на защитата на националната сигурност могат да бъдат класифицирани при спазването на принципа за преценка дали от свободния достъп би произтекла вреда или опасност от вреда;

в/ дори в последните случаи при класифицирането на информация следва да се има предвид, че подлежащата на класифициране информация в Списъка-приложение към чл.25 от ЗЗКИ подлежи на ограничително тълкуване.

2. Конкретни бележки

Считаме, че изложените по-горе положения следва да намерят място в Задължителните указания. По-специално смятаме за необходимо да бъдат отразени следните положения:

а/ въпросът за правилното класифициране на информация във визираната категория засяга две основни предвидени в Конституцията права на гражданите;

б/ ограничаването на основните права на гражданите се разглежда като изключение спрямо принцип от Конституционния съд;

в/ получаването на данни чрез СРС за целите на наказателното производство не е свързано с националната сигурност;

г/ класифицирането на информация във визираните случаи следва да се осъществява само при оценка дали би настъпила вреда за националната сигурност във всеки конкретен случай.

С уважение:

д-р Гергана Жулева, Изпълнителен директор на ПДИ

адв. Александър Кашъмов, Ръководител правен екип на ПДИ